

ע"פ 3283/23 - פלוני, פלונית נגד מדינת ישראל

בית המשפט העליון

ע"פ 3283/23

לפני: כבוד הנשיאה א' חיות

המערערים: 1. פלוני
2. פלונית

נגד

המשיבה: מדינת ישראל

ערעור על החלטתו של בית משפט השלום באילת
מיום 24.4.2023 בת"פ 14542-02-22 אשר ניתנה
על ידי השופט ש' ברגר

בשם המערער 1: עו"ד שושי מונפרד
בשם המערערת 2: עו"ד ליז זמור
בשם המשיבה: עו"ד עידית פרג'ון

פסק-דין

לפניי ערעור על החלטת בית משפט השלום באילת (השופט ש' ברגר) מיום 24.4.2023 בת"פ 14542-02-22, שבה נדחתה בקשת המערערים לפסילת המותב מלדון בהליך.

1. בחודש פברואר 2022 הוגש כתב אישום המייחס למערערים עבירת הפרת חובה של הורה או אחראי, ולמערער 1 עבירות של השארת ילד בלא השגחה וחבלה ברשלנות. זאת, לפי הנטען בכתב האישום, בעקבות אירוע שבו נפגע אחד מילדיהם הקטינים של המערערים, והשניים התעכבו בפינוי לטיפול רפואי.

2. במהלך דיון שהתקיים בהליך ביום 5.7.2022 טען בא-כוח המערער 1 דאז, בתמציתיות, כי המותב דן בהליך הנזקקות בעניינם של המערערים וילדיהם ומשכך יש מקום לפסילתו מלדון בהליך. עם זאת, מעיון במערכת "נט המשפט" עולה כי בבקשה זו לא ניתנה החלטה וכי בחודשים העוקבים לא הוגשו הודעות או בקשות נוספות בנושא, אף שההליך המשיך להתנהל כסדרו.

3. בהמשך, ביום 18.4.2023, התקיים דיון נוסף בהליך ובמהלכו ביקשה באת-כוחו הנוכחית של המערער 1 להעביר את ההליך למותב אחר. באת-כוח המערער 1 טענה כי כתב האישום עוסק באירועים בעלי קשר "הדוק ביותר" לתיק הנזקקות, שבמסגרתו מתבצע מעקב מתמשך אחר תפקודם של המערערים ואחר התיק הרפואי של ילדיהם הקטינים. עוד נטען כי המותב נחשף בהליך הנזקקות לחומרים שונים, ובהם "חומרי עו"ס" ו"פעולות ביחס ל[מערערים]"; וכי אחת מעדות התביעה בהליך הנוכחי היא עדה בהליך הנזקקות. באת-כוח המערער 1 הוסיפה כי ההגנה אינה יודעת אילו חומרים הוצגו בפני המותב בהליך הנזקקות, ומשכך אין ביכולתם של המערערים להתגונן בנושא. כמו כן טענה באת-כוח המערער 1 כי ההליך מצוי בשלב מקדמי וטרם ניתן מענה לכתב האישום, כך שהעברת ההליך למותב אחר לא תעכב את ניהול ההליך.

בא-כוח המערער 2 הצטרף לבקשת הפסלות, ובהמשך הדיון התיר המותב למשיבה להגיש תגובה כתובה מטעמה. בהתאם, ביום 24.4.2023 הודיעה המשיבה כי מכיוון שאין לה ידיעה באשר למידע שאליו נחשף המותב במסגרת הליך הנזקקות, היא מותירה את ההכרעה בנושא לשיקול דעת בית המשפט.

4. בהמשך אותו היום דחה המותב את הבקשה לפסילתו. המותב הדגיש כי עצם העיון בחומר חסוי או בלתי-קביל אינו מקים כשלעצמו עילת פסלות, וכי יש לבחון בכל מקרה לגופו את היקף ומהות החומר שאליו נחשף השופט על מנת לקבוע אם מדובר ב"מסה קריטית" המצדיקה את פסילתו. כמו כן הבהיר המותב: "במסגרת הליך הנזקקות בעניינם של [המערערים], לא נחשפתי לחומר ראייתי, ובוודאי שלא לחומר שיש בו כדי 'לנעול' את דעתי ביחס [למערערים] כך שלא יהיה באפשרותי לדון בעניינם באופן אובייקטיבי". משכך, נקבע, לא קמה בענייננו עילת פסלות עקב חשיפה ל"מסה קריטית" של ראיות בלתי-קבילות.

5. מכאן הערעור דנו, שבו עומדים המערערים על טענתם לקיומה של עילת פסלות עקב העובדה שהמותב דן בהליך הנזקקות, אשר ממשיך להידון בפניו גם כעת; העובדה שבהליך הנזקקות הוצג מידע רב שאינו קביל בהליך הפלילי; והדמיון הנושאי בין שני ההליכים. המערערים סבורים כי יש לייחס משקל גם לאופיו הייחודי של הליך הנזקקות, אשר מערב אנשי מקצוע שמשמשים כ"ידו הארוכה של בית המשפט" ואינו מתנהל בהתאם לדיני הראיות שחלים במשפט הפלילי. כמו כן מדגישים המערערים כי חלק מהמידע בהליך הנזקקות מוגש למותב במעמד צד אחד, כך שאין ביכולתם לדעת מה טיבם המדויק של החומרים שאליהם נחשף ואליהם ייחשף בעתיד, ולא יהיה ביכולתם להתייחס למידע זה במלואו.

6. המערערים מוסיפים ומפרטים כי המותב הכריז על ילדיהם כנזקקים בחודש יולי 2021, וכי בחודשים העוקבים הוגשו לו דו"חות עתיים על מצב המשפחה, וכן תסקיר מטעם עובדת סוציאלית המשמשת כעדת תביעה בהליך הפלילי. לטענת המערערים, גורמי המקצוע אף התייחסו בהליך הנזקקות "לאירועי התיק העיקרי, לאירועים הקודמים לו וכאלו שאירעו לאחריו", והליך הנזקקות אף נפתח בעקבות האירועים נושא כתב האישום. כמו כן מפנים המערערים להתבטאויות שונות של המותב, לאורך ניהול הליך הנזקקות, בנוגע למצבם של ילדיהם הקטינים ולמידת שיתוף הפעולה

של המערערים עצמם. לשיטתם, קביעות של המותב בהליך הנזקקות בנוגע למהימנותם ולתפקודם ההורי עלולות ליצור "מראית עין של משוא פנים" בכל הנוגע להליך הפלילי שמתנהל בעניינם.

7. המשיבה, מצדה, הודיעה כי היא מותירה את ההכרעה בערעור לשיקול דעת בית המשפט. המשיבה מציינת כי היא מייחסת "משקל רב" לקביעת המותב לפיה לא נחשף ל"מסה קריטית" של חומר בלתי-קביל - ואולם, לעמדת המשיבה "עשויים להיות גם שיקולים, בנסיבות החריגות של המקרה, המצדיקים העברתו של התיק לשמיעה בפני מותב אחר". זאת, בפרט נוכח העובדה שהליך הנזקקות ממשיך להתנהל בפני המותב; העובדה שהמותב נחשף ועשוי להיחשף בעתיד, שלא בנוכחות המערערים, למידע ביחס לאירועים קודמים הנוגעים לילדי המערערים; והעובדה ש"חלק מעדי התביעה" בהליך הפלילי משמשים כקציני בית המשפט בהליך הנזקקות.

8. עיינתי בטענות הצדדים ובאתי לידי מסקנה כי דין הערעור להתקבל. אכן, כפי שציין המותב בצדק, היחשפותו לחומר בלתי-קביל אינה מקימה כשלעצמה עילת פסלות, שכן "נקודת המוצא הינה, כי שופט מקצועי יוכל להפריד בין הראיה הקבילה לראיה שאינה קבילה" (ע"פ 5647/05 גוד-מאן מתכות בע"מ נ' מדינת ישראל, פסקה 5 (5.7.2005); וראו גם: ע"פ 6441/22 רמיחאת נ' מדינת ישראל, פסקה 10 (30.10.2022)). הוא הדין באשר למצב שבו שופט דן במספר הליכים הנוגעים לאותו נאשם, ובפרט "בפרשה עובדתית הקשורה לזו שבמוקד כתב האישום" (ע"פ 6909/21 עודה נ' מדינת ישראל, פסקה 21 (18.11.2021) (להלן: עניין עודה); ראו גם: ע"פ 8084/20 חרב נ' מדינת ישראל, פסקה 8 (26.11.2020)). במצבים שכאלו יש לבחון, בכל מקרה ומקרה לגופו, את שאלת קיומה של עילת פסלות לפי סעיף 77א(א) לחוק בתי המשפט [נוסח משולב], התשמ"ד-1984. בין היתר, יש לבחון מהי עוצמת הזיקה בין ההליכים השונים שבהם דן המותב; האם המותב נחשף לחומר בלתי-קביל אשר, בשים לב לכמותו ולאיכותו, דומה כי לא יוכל להשתחרר ממנו; והאם ההתרחשויות בהליך הנוסף או החלטות שניתנו בו, עלולות להשפיע על המותב בבואו לדון בהליך הנוכחי (ראו, למשל: עניין עודה, בפסקאות 21-22; ע"פ 1884/23 ג'אבר נ' מדינת ישראל, פסקה 5 (21.3.2023); ע"פ 3063/19 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 5 (23.5.2019); והשוו: ע"א 3533/21 פלוני נ' פלוני, פסקה 7 (24.6.2021)).

9. בשים לב לנסיבותיו הייחודיות של המקרה דנן, אני סבורה כי מן הראוי לקבל את הערעור. זאת, בשל משקלן המצטבר של מספר נסיבות רלוונטיות: העובדה שהליך הנזקקות מוסיף ומתנהל במקביל להליך הפלילי; הקרבה הנושאת בין שני ההליכים; העובדה שלפחות אחת מעדות התביעה בהליך הפלילי מופיעה בהליך הנזקקות כקצינת בית המשפט; והעובדה שחלק מהחומרים המוגשים בהליך הנזקקות אינם חשופים לעיני המערערים - כך שמתעורר קושי ביישום הכלל שלפיו טענת פסלות יש להעלות בזיקה למידע קונקרטי שהוצג בפני המותב. עוד מצאתי לייחס משקל מסוים לעמדת המשיבה, אשר סבורה כאמור כי ישנם טעמים התומכים בהעברת ההליך למותב אחר. מכלול הנסיבות הללו מקים, לגישתי, הצדקה להעברת הדיון בהליך הפלילי למותב אחר, ולו מטעמים של מראית פני הצדק.

10. הערעור מתקבל אפוא, והדיון בת"פ 14542-02-22 יועבר למותב אחר.

ניתן היום, ג' בסיון התשפ"ג (23.5.2023).

ה נ ש י א ה

עמוד 3
